

Πείρα 1^ο

$$\binom{v}{k} = \frac{v!}{(v-k)! \cdot k!}$$

► "Ώχαία για κυρωίδα (2 κυρ.)": $P(A) = P(B) = 1/2$

► $n_A = n_B = 8$

► A: $\begin{cases} 5 \text{ Άσπρα} \\ 3 \text{ Μαύρα} \end{cases}$ B: $\begin{cases} 1 \text{ Άσπρο} \\ 7 \text{ Μαύρα} \end{cases}$

* χωρίς επαναποδείωση $\Rightarrow$ υπεργεωμετρική
 ** με " $\Rightarrow$ διωνυμική

► "2 κυρωίδα είναι μαύρα": γεγονός $\rightarrow (2M)$, δίδονται αμέσως ποια η πιθανότητα να βγικαν απ' αυτές κυρωίδα A. $\rightarrow P(A/2M) = ?$

$$P(A/2M) = \frac{P(A) \cdot P(2M/A)^*}{P(2M)^*} \quad (1)$$

* Ολική πιθανότητα: $P(2M) = P(2M/A)^* \cdot P(A) + P(2M/B)^* \cdot P(B) \quad (2)$

* (i) υπεργεωμετρική κατανομή: $P(2M/A) = \frac{\binom{5}{0} \binom{3}{2}}{\binom{8}{2}} = \frac{\frac{5!}{5! \cdot 0!} \cdot \frac{3!}{1! \cdot 2!}}{\frac{8!}{6! \cdot 2!}} = \frac{1 \cdot 3}{28} = \frac{3}{28} \quad (3)$

* (i) υπερ. κατανομή: $P(2M/B) = \frac{\binom{1}{0} \binom{7}{2}}{\binom{8}{2}} = \dots = \frac{3}{4} \quad (4)$

(2) $\xrightarrow{(4)}$ $P(2M) = \frac{3}{28} \cdot \frac{1}{2} + \frac{3}{4} \cdot \frac{1}{2} = \frac{1}{2} \left[\frac{3}{28} + \frac{3}{4} \right] = \frac{1}{2} \cdot \frac{24}{28} = \frac{12}{28} = \frac{3}{7}$

(1) $\xrightarrow{(3)}$ $P(A/2M) = \frac{\frac{1}{2} \cdot \frac{3}{28}}{\frac{3}{7}} = \frac{1}{8} = 0.125 \rightarrow 12.5\%$

Στην περίπτωση της παραπομπής:

* (ii)
[δωροβική κατανομή]: $P(2M/A) = \binom{2}{2} \left(\frac{3}{5+3}\right)^2 \left(1 - \frac{3}{5+3}\right)^{2-2} = \binom{2}{2} \left(\frac{3}{8}\right)^2$

$\Rightarrow P(2M/A) = \frac{2!}{2!0!} \cdot \frac{9}{64} = 9/64$

* (ii)
[δωρ. κατανομή]

$P(2M/B) = \binom{2}{2} \left(\frac{7}{8}\right)^2 \left(1 - \frac{7}{8}\right)^{2-2} = \frac{49}{64}$

(2) $\Rightarrow P(2M) = \frac{1}{2} \cdot 9/64 + \frac{1}{2} \cdot 49/64 = \frac{1}{2} \left[\frac{9+49}{64} \right] = \frac{1}{2} \cdot \frac{58}{64} = \frac{29}{64}$

(1) $\stackrel{(2)}{\Rightarrow} P(A/2M) = \frac{\frac{1}{2} \cdot \frac{9}{64}}{\frac{29}{64}} \Rightarrow P(A/2M) = \frac{9}{2 \cdot 29} = \boxed{\frac{9}{58}}$

Γενικά:

• για την υπερθεωρούμε κατανομή (χωρίς παραπομπή)

$$P(X=x) = \frac{\binom{a}{x} \binom{b}{v-x}}{\binom{a+b}{v}}$$

στο συγκεκριμένο
πρόβλημα π.χ.

a: άσπρες σφαιρίκες

b: μαύρες "

v: όσες παίρνω

x: το γεγονός που επιθυμώ

• για την δωροβική κατανομή (με παραπομπή)

$$P(X=x) = \binom{v}{k} \cdot P^k \cdot (1-P)^{v-k}$$

v: πόσες φορές έτρεξε το πείραμα

k: " " βγήκε το αποτέλεσμα που ήθελα

$$P = \frac{\text{πλήθος (π.χ. μαύρων) επιθυμητών αποτελεσμάτων}}{\text{όλες οι πιθανότητες για τα στοιχεία}}$$

Def 2

$$f(x,y) = \begin{cases} a(x+y-x^2-y^2) & (x,y) \in (0,1) \times (0,1) \\ 0 & \text{elsewhere} \end{cases}$$

(a) a = ?

$$1 = \int_{-\infty}^{+\infty} \int_{-\infty}^{+\infty} f(x,y) dx dy = \int_0^1 \int_0^1 a(x+y-x^2-y^2) dx dy$$

$$= \int_0^1 a \left[\frac{x^2}{2} + yx - \frac{x^3}{3} - y^2x \right]_0^1 dy = \int_0^1 a \left[\frac{1}{2} + y - \frac{1}{3} - y^2 \right] dy$$

$$= a \left[\frac{y}{2} + \frac{y^2}{2} - \frac{y}{3} - \frac{y^3}{3} \right]_0^1 = a \left[\frac{1}{2} + \frac{1}{2} - \frac{1}{3} - \frac{1}{3} \right]$$

$$\Rightarrow a \cdot \frac{1}{3} = 1 \Rightarrow \boxed{a=3}$$

(b) $f_x(x) = ?$

$$a=3 \Rightarrow f(x,y) = 3(x+y-x^2-y^2)$$

$$f_x(x) = \int_0^1 3(x+y-x^2-y^2) dy = 3 \int_0^1 (x+y-x^2-y^2) dy$$

$$\Rightarrow f_x(x) = 3 \left[xy + \frac{y^2}{2} - x^2y - \frac{y^3}{3} \right]_0^1 = 3 \left[x + \frac{1}{2} - x^2 - \frac{1}{3} \right]$$

$$f_x(x) = 3 \left(x - x^2 + \frac{1}{6} \right)$$

(8) $P(x(1-x) \geq 2/9) = ;$

$$P(x(1-x) \geq 2/9) = P(x - x^2 - 2/9 \geq 0)$$

$$x - x^2 - 2/9 = 0 \quad \Delta = 1 - 4 \cdot \frac{2}{9} = 1/9 \quad x_{1,2} = \frac{-1 \pm 1/3}{-2} = \begin{cases} 1/3 \\ 2/3 \end{cases}$$

$1/3$	$2/3$
-	+
-	-

$$P(-(x-1/3)(x-2/3) \geq 0) = P((x-1/3)(x-2/3) \leq 0)$$

$$= P((x-1/3) \leq 0 \cup (x-2/3) \leq 0) = P(\cancel{(x-1/3) \leq 0}) + P((x-2/3) \leq 0) - P(\cancel{(x-1/3) \leq 0})$$

$$= P((x-2/3) \leq 0) = P(x \leq 2/3) = F_x(2/3)$$

$$= \int_0^{2/3} f_x(x) dx = \int_0^{2/3} 3(x - x^2 + \frac{1}{6}) dx = 3 \left[\frac{x^2}{2} - \frac{x^3}{3} + \frac{x}{6} \right]_0^{2/3}$$

$$= 3 \left[\frac{\frac{4}{9}}{2} - \frac{\frac{8}{27}}{3} - \frac{\frac{2}{3}}{6} \right] = 3 \left[\frac{2}{9} - \frac{8}{81} - \frac{1}{9} \right] = 3 \cdot \frac{1}{81} = \frac{1}{27}$$

$P[x(1-x) \geq 2/9] = \frac{1}{27}$

(8) $Cov(X, Y) = E(XY) - E(X)E(Y) = ;$

$$\bullet E(X, Y) = \int_0^1 \int_0^1 xy \cdot 3 \cdot (x+y-x^2-y^2) dx dy = \int_0^1 3 \int_0^1 (x^2y + xy^2 - x^3y - xy^3) dx dy$$

$$= \int_0^1 3 \left[\frac{x^3y}{3} + \frac{x^2y^2}{2} - \frac{x^4y}{4} - \frac{x^2y^3}{2} \right]_0^1 dy = \int_0^1 3 \left(\frac{1}{3}y + \frac{1}{2}y^2 - \frac{1}{4}y - \frac{1}{2}y^3 \right) dy$$

$$= 3 \int_0^1 \left(\frac{1}{12}y + \frac{1}{2}y^2 - \frac{1}{2}y^3 \right) dy = 3 \left[\frac{1}{12} \frac{y^2}{2} + \frac{1}{2} \cdot \frac{y^3}{3} - \frac{1}{2} \frac{y^4}{4} \right]_0^1 \Rightarrow$$

④

$$\Rightarrow E(xy) = 3 \left[\frac{1}{12} \cdot \frac{1}{2} + \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{3} - \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{4} \right] = \frac{3}{2} \left[\frac{1}{12} + \frac{1}{3} - \frac{1}{4} \right]$$

$$\neq \boxed{E(xy) = \frac{1}{4}}$$

$$\begin{aligned} \bullet E(x) &= \int_0^1 x f_x(x) dx = \int_0^1 x \cdot 3 \cdot \left(x - x^2 - \frac{1}{6} \right) dx = 3 \int_0^1 x^2 - x^3 - \frac{x}{6} dx \\ &= 3 \left[\frac{x^3}{3} - \frac{x^4}{4} - \frac{x^2}{12} \right]_0^1 = 3 \left[\frac{1}{3} - \frac{1}{4} - \frac{1}{12} \right] = 0 \end{aligned}$$

$$\text{Cov}(X, Y) = E(xy) - E(x)E(y) = \frac{1}{4} - 0 \cdot E(y) = \frac{1}{4}$$

(ε) X, Y ανεξάρτητες;

Εφόσον $\text{Cov}(X, Y) \neq 0$ από (δ) φωνάζω, βεβαιώω και X, Y δεν είναι ανεξάρτητες.

Περίληψη 3^ο

π.β. $X \sim$ ομοιόμορφη κατανομή $U(0, \theta)$ στο διάστημα $[0, \theta]$

$$f(x) = \begin{cases} \frac{1}{\theta-0} & x \in [0, \theta] \\ 0 & \text{διαφορετικά} \end{cases}$$

(α)
π.δ.ο. Ε.Μ.Π. $\hat{\theta} = \max \{X_1, X_2, \dots, X_n\}$

$$\text{Ε.Μ.Π. του } \theta \quad L(\theta) = f(x_1, \dots, x_n; \theta) = \prod_{i=1}^n f(x_i; \theta) = \prod_{i=1}^n \frac{1}{\theta} = \left(\frac{1}{\theta}\right)^n$$

* Χρησιμοποιώ ως βοηθητική: $I_{(0, \theta)}(x) = \begin{cases} 1 & x \in [0, \theta] \\ 0 & x \notin [0, \theta] \end{cases}$
δείκτη του διαστήματος $[0, \theta]$

$$\Rightarrow L(\theta) = \frac{1}{\theta^n} \prod_{i=1}^n I_{(0, \theta)}(x_i)$$

$I_{(0, \theta)}(x_i) = 1 \quad \forall i=1, \dots, n$ και $0 \leq x_i \leq \theta \quad \forall i=1, \dots, n$
Επομένως, για να μεγιστοποιήσω τη πιθανότητα

σημαίνει το $L(\theta)$, χρειάζεται να μικρύνω την τιμή του θ (λόγω παρονομαστή), που να ικανοποιάω ως ποσο των βοηθητικών $x_i \leq \theta$ (γιατί αλλιώς θα έχω $I(x) = 0 \rightarrow L(\theta) = 0$).
άρα Ε.Μ.Π. είναι το $\hat{\theta} = \max_{i=1, \dots, n} \{x_i\}$

5

(β) v.s.o. $\hat{v}_n$ o.p.g. $f(x) = v \vartheta^{-v} x^{v-1}$

Συνάρτηση κατανομής π, $\hat{v} = \max_{i=1, \dots, n} \{x_i\}$ έστω $= T$

$$F_T(t) = P(T \leq t) = P(X_{(v)} \leq t) = P(X_1, \dots, X_v \leq t) \quad \text{το x.f. ανεξάρτητα}$$

$$P(X_1 \leq t) \cdot P(X_2 \leq t) \cdot \dots \cdot P(X_v \leq t) \stackrel{\text{ισοαριθμ}}{=} [P(X \leq t)]^v = [F_X(t)]^v$$

$$f_T(t) = \frac{dF_T(t)}{dt} = v(F_X(t))^{v-1} \cdot f_X(t) \quad (1)$$

$$f_X(t) = \frac{1}{\vartheta - 0} \text{ (για } t \in [0, \vartheta]) \quad (2) \quad \text{και} \quad F_X(t) = \int_0^t \frac{1}{\vartheta} dx \text{ για } t \in [0, \vartheta]$$

$$\Leftrightarrow F_X(t) = \frac{x}{\vartheta} \Big|_0^t = \frac{t}{\vartheta} \quad (3)$$

$$(1) \xrightarrow[(3)]{(2)} f_T(t) = v \cdot \left(\frac{t}{\vartheta}\right)^{v-1} \cdot \frac{1}{\vartheta}$$

$$\Leftrightarrow f_T(t) = \frac{v t^{v-1}}{\vartheta^v}, \text{ για } t \in (0, \vartheta)$$

Διαφορικά $f(t) = 0$.

(γ) $\varepsilon_n = E[(\hat{v}_n - \vartheta)^2] = \text{Var}(\hat{v}_n) + (E[\hat{v}_n] - \vartheta)^2 = ;$ (βίβιο στατιστικό σφάλμα π, εκτίμηση)

$$E(\hat{v}_n) = \int_0^{\vartheta} x \cdot v \frac{x^{v-1}}{\vartheta^v} dx = \int_0^{\vartheta} \frac{v}{\vartheta^v} x^v dx = \frac{v}{\vartheta^v} \frac{x^{v+1}}{v+1} \Big|_0^{\vartheta} = \frac{v}{\vartheta^v} \left(\frac{\vartheta^{v+1}}{v+1} - 0 \right)$$

$$E(\hat{v}_n) = \frac{v}{v+1} \cdot \vartheta \quad (1)$$

$$b(\vartheta) = E(\hat{v}_n) - \vartheta \stackrel{(1)}{=} \frac{v}{v+1} \cdot \vartheta - \vartheta = \frac{\cancel{v\vartheta} - \cancel{v\vartheta} - \vartheta}{v+1} = \boxed{\frac{-\vartheta}{v+1}} \quad (2)$$

↑
εργασία

$$\text{Var}(\hat{v}_n) = E(\hat{v}_n^2) - (E(\hat{v}_n))^2 \quad (3)$$

$$E(\hat{v}_n^2) = \int_0^{\vartheta} x^2 \cdot \frac{v x^{v-1}}{\vartheta^v} dx = \int_0^{\vartheta} \frac{v}{\vartheta^v} x^{v+1} dx = \frac{v}{\vartheta^v} \frac{x^{v+2}}{v+2} \Big|_0^{\vartheta} = \frac{v}{\vartheta^v} \cdot \frac{\vartheta^{v+2}}{v+2} = \boxed{\frac{v \vartheta^2}{v+2}} \quad (4) \quad \textcircled{6}$$

$$\text{Var}(\hat{\vartheta}) \xrightarrow[(1)]{(4)} \text{Var}(\hat{\vartheta}) = \frac{V}{V+2} \vartheta^2 - \left(\frac{V}{V+1} \cdot \vartheta \right)^2 = \frac{V}{V+2} \vartheta^2 - \frac{V^2}{(V+1)^2} \vartheta^2 \quad (5)$$

$$\varepsilon_n \xrightarrow[(1)]{(5)} \varepsilon_n = \frac{V}{V+2} \vartheta^2 - \frac{V^2}{(V+1)^2} \vartheta^2 + \left(\frac{V}{V+1} \vartheta - \vartheta \right)^2$$

$$\Leftrightarrow \varepsilon_n = \frac{V}{V+2} \vartheta^2 - \cancel{\left(\frac{V}{V+1} \vartheta \right)^2} + \cancel{\left(\frac{V}{V+1} \vartheta \right)^2} - 2 \cdot \frac{V}{V+1} \vartheta \cdot \vartheta + \vartheta^2$$

$$\Leftrightarrow \varepsilon_n = \frac{V}{V+2} \vartheta^2 - \frac{2V}{V+1} \vartheta^2 + \vartheta^2 = \left[\frac{(V+1)V - 2V(V+2) + (V+2)(V+1)}{(V+1)(V+2)} \right] \vartheta^2$$

$$\Leftrightarrow \varepsilon_n = \left[\frac{V^2 + V - 2V^2 - 4V + V^2 + V + 2V + 2}{(V+1)(V+2)} \right] \cdot \vartheta^2$$

$$\Leftrightarrow \boxed{\varepsilon_n = \frac{2\vartheta^2}{(V+1)(V+2)}}$$

(5) v.s.o. η $\tilde{\vartheta}_n = 2 \frac{X_1 + X_2 + \dots + X_n}{n}$ είναι η αλυσίτητος εκτίμηση του ϑ .

... τότε θα πρέπει να ισχύει ότι $E(\tilde{\vartheta}_n) = \vartheta$.

$$\Leftrightarrow E\left(2 \left(\frac{X_1 + \dots + X_n}{n} \right)\right) = \vartheta \Rightarrow E\left(2 \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n}\right) = \frac{2V}{V} E(X) = 2E(X) \quad (1)$$

$$E(X) = \int_0^{\vartheta} x \frac{1}{\vartheta} dx = \frac{x^2}{2\vartheta} \Big|_0^{\vartheta} = \frac{\vartheta^2}{2\vartheta} = \frac{\vartheta}{2} \quad (2)$$

$$(1) \xrightarrow{(2)} E(\tilde{\vartheta}_n) = 2 \cdot E(X) = 2 \cdot \frac{\vartheta}{2} = \vartheta \text{ άρα } \tilde{\vartheta}_n \text{ αλυσίτητος εκτίμηση του } \vartheta$$

(ε) πίσω resp. όψις/α εκτίμηση $\delta_n = E[(\tilde{v}_n - v)^2]$
και $E_n/\delta_n \rightarrow 0$ καθώς $n \rightarrow \infty$

$$\delta_n = E((\tilde{v}_n - v)^2) = \text{Var}(\tilde{v}_n) + \underbrace{(E(\tilde{v}_n) - v)^2}_{\rightarrow 0} \quad \left(\begin{array}{l} \text{ΕΠΙΔΙΩΚΟΝΤΕΣ (δ) ΑΡΧΕΙ } \tilde{v}_n \text{ ΑΠΕΡ.} \\ \text{ΕΚΤΙΜΗΣΙΑ } E(\tilde{v}_n) = v \end{array} \right) !$$

$$\text{Var}(\tilde{v}_n) = E(\tilde{v}_n^2) - (E(\tilde{v}_n))^2$$

$$\text{Var}(\tilde{v}_n) = \text{Var}\left(2 \frac{x_1 + \dots + x_n}{n}\right) = \text{Var}(2\bar{x}) = 4 \text{Var}(\bar{x}) = \frac{4}{n^2} \text{Var}\left(\sum_{i=1}^n x_i\right)$$

απεξαρτ. $\frac{4}{n^2} \sum \text{Var}(x_i) \quad (1)$

$$\text{Var}(x_i) = E(x_i^2) - (E(x_i))^2 \quad (2)$$

$$E(x_i^2) = \int_0^v x^2 \cdot \frac{1}{v} dx = \left[\frac{x^3}{3v} \right]_0^v = \frac{v^3}{3v} = \frac{v^2}{3} \quad (3)$$

$$E(x_i) = \int_0^v x \cdot \frac{1}{v} dx = \left[\frac{x^2}{2v} \right]_0^v = \frac{v}{2} \quad (4)$$

$$(2) \xrightarrow{(3)} \text{Var}(x_i) = \frac{v^2}{3} - \frac{v^2}{4} = \frac{4v^2 - 3v^2}{12} = \frac{v^2}{12}$$

άρα $\delta_n = \text{Var}(\tilde{v}_n) \stackrel{(1)}{=} \frac{4}{n^2} \sum_{i=1}^n \text{Var}(x_i) = \frac{4}{n^2} \sum_{i=1}^n \frac{v^2}{12} = \frac{4}{n^2} \cdot n \cdot \frac{v^2}{12} = \frac{v^2}{3n}$

$$\frac{E_n}{\delta_n} \stackrel{(γ)}{=} \frac{\frac{2v^2}{(n+1)(n+2)}}{\frac{v^2}{3n}} = \frac{6n}{(n+1)(n+2)} = \frac{6n}{n^2 + 3n + 2} \stackrel{\div n}{=} \frac{6}{n + 3 + \frac{2}{n}}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{E_n}{\delta_n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{6}{n + 3 + \left(\frac{2}{n}\right)} \stackrel{(δ)}{=} 0$$

Θέμα 4^ο

$$n=50 \quad \hat{p} = \frac{x}{n} = \frac{5}{50} = 0,1$$

(α) δ.ε. = 99% του p : ποσοστού παιχνιδιών που συρρικνώνουν.

$$P(C_1 < p < C_2) = 0,99$$

$$C_{1,2} = \hat{p} \pm Z_{\alpha/2} \sqrt{\frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{n}} = 0,1 \pm Z_{\alpha/2} \sqrt{\frac{0,1(1-0,1)}{50}} = 0,1 \pm Z \cdot \sqrt{\frac{18}{10.000}}$$

$$C_{1,2} = 0,1 \pm Z \cdot \frac{3\sqrt{2}}{100}$$

$$C_{1,2} = 0,1 \pm 2,58 \cdot \frac{3\sqrt{2}}{100} \begin{cases} 0,2095 \\ -0,0095 \end{cases}$$

άρα

$$\boxed{-0,0095 < p < 0,2095}$$

$$* 2\Phi(z) - 1 = 0,99$$

$$\Phi(z) = \frac{1,99}{2} = 0,995$$

από
πίνακα

$$z = 2,58$$

[Βλέπε Επανάληψη 13-14
Θέμα 4^ο για αναλυτικότερη
επεξήγηση εύρεσης του z]

(β) πόσο πρέπει να αυξηθεί n ώστε εύρος $\rightarrow 150$;

$$L = 2 \cdot Z_{\alpha/2} \sqrt{\frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{n}} \Leftrightarrow n = \left(\frac{2 \cdot Z}{L} \right)^2 \hat{p}(1-\hat{p})$$

$$n' = \left(\frac{2 \cdot 2,58}{L'} \right)^2 0,1 \cdot (1-0,1) = \left(\frac{2 \cdot 2,58}{0,1095} \right)^2 \cdot 0,09 \approx 200$$

$$* L' = \frac{C_2 - C_1}{2} = \frac{0,2095 - (-0,0095)}{2} = 0,1095$$

άρα το δείγμα πρέπει να
αυξηθεί κατά $150 (200 - 50)$
 $n' - n$

(γ) $p=0,1$. προσγγ. η πιθανότητα σε $n=500$ να είναι 70 ευφ. ;

$$P\left(\pi \geq \frac{70}{500}\right) = ?$$

$$P\left(\pi \geq \frac{70}{500}\right) = 1 - P\left(\pi \leq \frac{70}{500}\right) \quad \begin{array}{l} \text{προγγ.} \\ \text{από κωδ.} \\ \text{ακολουθ.} \\ \text{κανονική} \\ \text{κατανομ.} \end{array} \quad 1 - P\left(\frac{\pi - \hat{p}}{\sqrt{\frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{n}}} \leq \frac{\frac{70}{500} - 0,1}{\sqrt{\frac{0,1(1-0,1)}{500}}}\right)$$

$$= 1 - P\left(Z \leq \frac{0,04}{0,0134}\right) = 1 - P(Z \leq 2,98) = 1 - \Phi(2,98) =$$

από
πίνακα $1 - 0,99856 = 0,00144$